

«MottakerNavn»
«Adresse»
«Postnr» «Poststed»
«UtlandsAdresse»

Deres ref: «Ref»
Vår ref: 2023/227810
Dato: 24.10.2023
Org.nr: 985 399 077

«Kontakt»

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler



OPPFORDRING TIL STATSFORVALTEREN – HJELP OSS Å HINDRE SMITTE AV AFRIKANSK SVINEPEST TIL NORGE

Oppfordring til Statsforvalteren – hjelp oss å hindre smitte av afrikansk svinepest til Norge

Bakgrunn for henvendelsen

Afrikansk svinepest (ASP) er en svært alvorlig virussykdom hos svin. Det er en av de mest tapsbringende virussykdommene som finnes. De fleste svin som smittes, dør etter kort tid. Det finnes ingen vaksine som gir beskyttelse mot denne sykdommen. Sykdommen smitter ikke til mennesker.

Både ville og tamme svin kan få afrikansk svinepest. Smitte spres ved kontakt mellom dyr, men også ved at grisene spiser kjøtt fra infiserte dyr. I mange land er villsvin et reservoar for viruset og kan smitte tamme svin. Avfall som inneholder kjøtt, bein eller andre rester av infiserte dyr, som blir kastet i naturen eller gitt til dyr, kan overføre smitte. Viruset har stor motstandskraft og kan overleve lenge i rester fra smittede villsvin og griser.

Et utbrudd av afrikansk svinepest på villsvin i Norge vil legge strenge restriksjoner på bruk av naturen i et stort område rundt utbruddet.

Det vil blant annet bli forbud mot:

- de fleste former for ferdsel, både i næring og fritidsbruk.
- Idrettsarrangementer
- Skogshogst, all jakt
- bærplukking
- turgåing utenom faste stier

Ved utbrudd på tamsvin, vil det innføres strenge restriksjoner.

I en sone rundt utbruddet vil store økonomiske kostnader ramme svineholderne hardt. Andre land vil også innføre restriksjoner på handel med produkter fra svin.

Slike restriksjoner har vi tidligere ikke hatt i Norge, og konsekvensene vil bli store for både næringsaktører, offentlig forvaltning og privatpersoner.

Afrikansk svinepest har siden 2014 spredt seg til mange land i Europa. Sverige er det siste landet som har kommet på listen over land med smitte. 6. september i år ble smitten oppdaget hos villsvin

i et område i Fagersta og Norbergs kommuner i Västmanlands län. Pr. i dag vet svenske myndigheter ikke hvordan smitten har kommet til Sverige. Men en mulig smittevei som er nevnt, er at villsvin har vært inne på et avfallsanlegg i Fagersta kommune og har spist av matrester i avfallet. Dersom noen tar med kjøtt fra smittede svin eller villsvin fra utlandet og kaster dette i avfallet, kan det være smittekilden. Les mer om sykdommen på våre nettsider her: [Afrikansk svinepest | Mattilsynet](#).

Mattilsynet har oppfordret våre regioner til å undersøke om avfallsanlegg, omlastingsplasser for avfall, biogassanlegg og andre anlegg hvor det lagres avfall fra husholdninger, er godt nok sikret mot at dyr kan komme seg inn på anlegget og spise fra avfallet, eller også ta avfall med seg ut fra området, og slik spre eventuell tilstedeværende smitte videre. Ifølge de tilbakemeldingene vi har fått, varierer dette mye. På noen anlegg foregår lagring og behandling av avfall i en totalt lukket prosess. Andre steder er det god inngjerding, men med noe tilgang for fugl, rotter og mus. Men vi har også fått tilbakemelding om steder hvor det er observert at villsvin har vært inne på anleggene.

Oppfordring til Statsforvalterne og kommunene

Sikring av steder hvor avfall oppbevares/omlastes eller behandles

Mattilsynet oppfordrer Statsforvalterne og kommunene til å gå gjennom sikringen av steder hvor avfall oppbevares, omlastes eller behandles. Med ordet avfall tenker vi alt materiale som kan inneholde smitte av afrikansk svinepest. Dette gjelder både restavfall og matavfall. Det er viktig som smittebeskyttende tiltak at disse stedene er sikret på en måte som gjør at villsvin og andre dyr ikke kan få tilgang til avfallet. Akkurat nå gjelder det afrikansk svinepest, og at vi klarer å forhindre at smitten etablerer seg i Norge. Men denne problemstillingen er også aktuell for andre sykdommer, for eksempel avfall som kan inneholde munn- og klauvsjukevirus, som kan smitte til alle klauvdyr.

Villsvinsikre søppelkasser og økt tømmeffrekvensen

Søppelkasser på rasteplasser, campingplasser, i friluftsområder og på offentlige steder i tettbebygde strøk kan være en kilde til smitte. Folk som har med seg mat på tur for å grille og kose seg, er ofte flinke til å kaste avfallet sitt i søppelkasser som er plassert ut. Dersom kjøtt fra villsvin eller svin som er anskaffet utenom butikk i utlandet og ikke er varmebehandlet, for eksempel i ikke gjennomstekt kjøtt eller i spekemat, kan det inneholde virus. Hvis disse matrestene eller emballasje fra disse kastes i søpla, og senere spises eller dras ut i naturen av ville dyr, kan det føre til smittespredning. Av denne grunn er det viktig at søppelkassene er sikret mot at ville dyr, og nå spesielt villsvin, kan velte dem og få tilgang til innholdet. Det er også viktig at søppelkassene tømmes tilstrekkelig ofte til at det hele tiden er god plass til alt avfallet som etterlates. Vegvesenet har bekreftet at de vil gjennomgå sine tømmingsrutiner, i tråd med avtaler med underleverandører, for egne avfallsdunker.

Vi håper at denne oppfordringen kan føre til at det blir iverksatt tiltak som reduserer risikoen for at vi får utbrudd av afrikansk svinepest i Norge.

Regelverk

Mattilsynet fører tilsyn med anlegg som håndterer animalske biprodukter. For slik anlegg gjelder **Animaliebiproduktforskriften**. For komposteringsanlegg gjelder i tillegg Forordning nr. 142/2011. Dette regelverket har ikke konkrete krav til inngjerding, men sier at det skal beskyttes mot smitte til andre dyr.

Når det gjelder tilsyn med håndtering av annet avfall, er det omtalt i forurensingsloven. Ansvaret for mye av dette ligger til statsforvalterne og kommunene. Vi henvender oss derfor til statsforvalterne, og gjennom statsforvalterne til kommunene, med oppfordringen ovenfor.

Med hilsen

Harald Øverby

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*